

■ Размова па сутнасці

ВЕДЫ, ЗАКОН І ЭКАЛОГІЯ

Мінск стаў пляцоўкай для зацікаўленага абмеркавання прыродаахоўных пытанняў

Сёння большасць экалагічных проблем вырашаецца сумеснымі намаганнямі розных краін, спецыялістамі ў розных сферах. Сусветная супольнасць прыйшла да такой практыкі, паколькі сёння відавочна, што сіламі толькі асобна ўзятай дзяржавы глабальныя пытанні вырашыць немагчыма. Менавіта з гэтай адукацыі, абмену вопытам, стварэння і прасоўвання міжнародных праграм у Мінску адбылася міжнародная навуковая канферэнцыя «Сахараўскія чытанні 2018 года: экалагічныя праблемы XXI стагоддзя», у якой прынялі ўдзел больш за 500 прадстаўнікоў з Арменіі, Беларусі, Германіі, Грузіі, Казахстана, Малдовы, Польшчы, Расіі, Сербіі, Таджыкістана, Турцыі, Узбекістана, Украіны.

Міжнародная канферэнцыя прайшла ў Мінску пры падтрымцы Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя, Міністэрства адукацыі, Дэпартаменту па ліквідацыі наступстваў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС, Міністэрства па надзвычайных сітуацыях, Грамадскага савета Базавай арганізацыі па экалагічнай адукацыі краін СНД, Беларускага рэспубліканскага фонду фундаментальных даследаванняў, Рэспубліканскага інстытута прафесійнай адукацыі.

— Міжнароднае супрацоўніцтва спрыяе ўкараненню прынцыпаў устойлівага развіцця, — заявіў намеснік міністра прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Андрэй ХМЕЛЬ падчас адкрыцця канферэнцыі. — Мы разумеем, што ўкараненне

прынцыпаў устойлівага развіцця, прасоўванне экалагічных інавацый, гарантаванне экалагічнай бяспекі немагчымыя без цеснага міжнароднага супрацоўніцтва, прыцягнення замежных інвестараў. Таму мы актыўна выкарыстоўваем платформу міжнароднага ўзаемадзеяння для вырашэння прыродаахоўных задач, павышэння даступнасці экалагічных тэхналогій.

Ён падкрэсліў, што толькі экалагічна падрыхтаванае грамадства можа забяспечыць устойлівае развіццё дзяржавы, таму фарміра-

ванне сістэмы бесперапыннай экалагічнай адукацыі, яе заканадаўчае ўдасканаленне, падрыхтоўка кадраў у галіне экалогіі з'яўляюцца напярэмамі дзейнасці Мінпрыроды ва ўзаемадзеянні з іншымі дзяржаўнымі структурамі і грамадскімі аб'яднаннямі.

— Падзеі, якія адбываюцца ў свеце, сацыяльна-эканамічныя працэсы і звязаныя з імі новыя рызыкі і выклікі, у тым ліку экалагічнага характару, прымушаюць нас шукаць найбольш эфектыўныя шляхі рэалізацыі экалагічнай палітыкі дзяржавы. Наглядным прыкладам такога новага падыходу да ўздзеяння на навакольнае асяроддзе стала ўкараненне прынцыпаў зялёнай эканомікі, якія забяспечваюць устойлівае развіццё, заснаванае на падтрыманні балансу эканамічнага росту, павышэнне якасці жыцця і захаванне прыроднага асяроддзя. У нашай краіне назапашаны немалы вопыт у гэтай сферы. Мы актыўна рэалізуем шэраг дзяржаўных і галіновых праграм экалагічнай накіраванасці, — адзначыў намеснік міністра.

Вадзім БОГУШ, на момант правядзення мерапрыемства **першы намеснік міністра адукацыі**, адзначыў: «Важнасць праблемы экалагічнай бяспекі

бяспрэчная, сведчаннем чаго з'яўляюцца шматлікія кангрэсы, пратаколы, пагадненні ў галіне аховы навакольнага асяроддзя і рацыянальнага выкарыстання прыродных рэсурсаў. Канферэнцыя ў Мінску дазваляе спецыялістам розных краін абмяняцца вопытам у вырашэнні задач экалагічнай бяспекі, пазначыць актуальныя «болевыя» пункты ў галіне аховы навакольнага асяроддзя, вызначыць прыярытэты для канцэнтрацыі намаганняў з мэтай прадукіравання негатыўнага антрапагеннага ўздзеяння на навакольнае асяроддзе і здароўе чалавека. Канферэнцыя за апошнія гады стала міжнародным форумам з шырокім прадстаўніцтвам, разнапланавай тэматыкай, якая праводзіцца ў галіне экалогіі і геаграфіі краін-удзельніц».

Падчас канферэнцыі былі праведзены пасяджэнні Грамадскага савета База-

вай арганізацыі дзяржаў — удзельніц СНД па экалагічнай адукацыі, а таксама шэрагу секцый і круглых сталоў. У прыватнасці, у Палаце прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу прайшоў круглы стол «Экалагічнае заканадаўства і фарміраванне светапогляду чалавека ў інтарэсах устойлівага развіцця».

Таццяна КАНАНЧУК, старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу па пытаннях экалогіі, прыродакарыстання і чарнобыльскай катастрофы, заявіла:

— Сёння любы законапраект (эканамічнай, сацыяльнай, экалагічнай накіраванасці) перш за ўсё арыентаваны на ўстойлівае развіццё. У цяперашні момант у нашай камісіі разглядаецца некалькі законапраектаў: аб асабліваахоўных прыродных тэрыторыях, аб унясенні змяненняў у Лясны кодэкс, аб радыяцыйнай бяспецы. У рамках правя-

дзення круглага стала прыярытэт абмеркавання быў аддадзены радыяцыйнай бяспецы, таму што там прысутнічалі эксперты з Аб'яднанага інстытута ядзерных даследаванняў (РФ), з Інстытута радыяцыйнай бяспекі і экалогіі (Казахстан), наш дэпартамент па ядзернай і радыяцыйнай бяспецы, дэпартамент па ліквідацыі наступстваў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС. Важны і міжнародны вопыт, таму што асноўныя палажэнні ў гэтым законапраекце — гэта абнаўленне прынцыпаў, асноў радыяцыйнай бяспекі з улікам міжнародных патрабаванняў, у тым ліку і патрабаванняў МАГАТЭ. Усе абнаўлены, якія прымаюцца ў новы законапраект, пачынаючы з тэрміналогіі (гэта датычыцца крыніц іанізавальнага выпраменьвання), прынцыпы, падыходы будучь разглядацца з улікам міжнародных патрабаванняў. Пытанні радыяцыйнай бяспекі павінны быць разгледжаны комплексна (экспертыза крыніц іанізавальнага выпраменьвання, якія яшчэ не ўведзены ў эксплуатацыю). Мы плануем поўнае абнаўленне законапраекта. Дакумент рыхтуецца да разгляду ў першым чытанні.

Вольга ПРАЛЮК

■ Ёсць пытанне

Дзікія жывёлы заходзяць у горад

Што іх цягне да людзей?

Надаўна ў Мінску адбыўся нетрывіяльны выпадак: лось зайшоў на тэрыторыю дзіцячага садка № 79 па вуліцы Галадзёда. Інфармацыю пра здарэнне далі супрацоўнікі Мінскага ГУ МНС, і навіна выклікала неадназначныя меркаванні ў грамадстве. Да месца знаходжання дзікай жывёлы хутка прыбылі супрацоўнікі розных ведамстваў і арганізацый, увялі ёй транквілізатар і аператыўна пагрузілі ў транспарт, але да месца, дзе сахатаму планавалася аказаць дапамогу («Фаўна горада»), лася не давезлі — жывёла загінула.

Дырэктар ГП «Фаўна горада» Тамара Царыкоўская сцвярджае, што смерць лася адбылася ад шматлікіх траўмаў, нанесеных жывёле, як мяркуюць, аўтамабілем. У яго былі траўмаваныя галава, пярэднія капыты, тулава. Паколькі лось важыў каля 350 кілаграмаў, можна з упэўненасцю сказаць, што гэта была маладая асобіна. Пасля таго як жывёла трапіла пад машыну, яна ў шокавым стане паспрабавала схвацацца ў зацішным і зялёным месцы, такім і аказаўся ўчастак дзіцячага садка. Па словах загадчыцы ясляў-сада № 79 Наталлі Гунько, лось пераскочыў цераз агароджу, забіўся ў самы далёкі кут і ціха там ляжаў: яго нават не адразу заўважылі.

Што ж прымусіла дзікую траваедную жывёлу пакінуць лес і накіравацца проста да небяспекі? **Рыгор ЯНУТА**, кандыдат біялагічных навук **ДНВА «НПЦ НАН Беларусі па біярэсурсах»**, старшы навуковы супрацоўнік лабараторыі папуляцыйнай экалогіі наземных пазваночных і кіравання біярэсурсамі, кажа, што вясной у маладняку пачынаецца перыяд самастойнага жыцця, яны сыходзяць ад маці і застаюцца зусім адны. Жывёлы дэзарыентаваныя і могуць сысці даволі далёка ад месца свайго пражывання:

— Як правіла, у такія складаныя і небяспечныя сітуацыі трапляюць маладыя жывёлы і жывёлы-падлеткі, якіх адганяюць маці ў вяснова-летні перыяд. Асобіны другога года жыцця адыходзяць ад самкі, калі ёй пара мець новае маладое патомства. Маладыя жывёлы знаходзяцца ў лёгкім здзіўленні, не ведаюць, што рабіць. Інстынкт самазахавання ў іх не моцна развіты, а падтрымка дарослага ўжо адсутнічае, таму яны імкнуцца заняць бяспечныя, на іх думку, тэрыторыі. Варта звярнуць увагу на той факт, што праз Мінск ляжыць даволі вялікая колькасць міграцыйных шляхоў, жывёле нескладана зайсці ў горад. Як правіла, звяры выбіраюць перыферыю населенага пункта ў якасці сваёй новай тэрыторыі, прыходзяць туды ўночы, але з надыходам светлага часу сутак і пачат-

кам інтэнсіўнага руху на дарогах, з'яўленнем людзей на вуліцах яны спрабуюць забіцца ў якое-небудзь зацішнае месца (скверы, лесапаркавыя комплексы ці той жа дзіцячы сад у дварах).

— **Як часта адбываюцца падобныя выпадкі?**

— Такія здарэнні даволі рэдкія ў сталіцы, не часцей за адзін раз на 2-3 гады. Да гэтага выпадку падобны інцыдэнт быў толькі ў 2015 годзе: лось зайшоў у парк Чалюскінцаў і нейкі час там знаходзіўся, затым яго проста злавалі і адвезлі ў лес.

— **Што трэба рабіць пры сустрэчы з дзікай жывёлай у горадзе?**

— Трэба памятаць, што любая жывёла (траваедная або драпежная) можа праяўляць прыкметы агрэсіі, але, як правіла, маладыя жывёлы спрабуюць схвацацца, знайсці зацішны куток. Пры сустрэчы з любой жывёлай рэкамендацыя такая: не падыходзіць да яе нават з улікам таго, што яна траваедная. Той жа лось уяўляе вялікую небяспеку для чалавека, паколькі мае значную масу цела (да 400—500, а ў дарослых асобін яна можа дасягаць і да 700 кілаграмаў) і з лёгкасцю можа прычыніць вам шкоду. Лепш за ўсё паведаміць у кампетэнтныя структуры, у арганізацыю «Фаўна горада» альбо ў санэпідстанцыю. Адзначу, што такія нетыповыя

Фота Георгія ГУЛЕУСКАГА.

паводзіны часцей назіраюцца ў драпежнікаў з прыкметамі розных захворванняў, часцей шаленства (лісіца, янотападобны сабака, рысь). Капытныя не хварэюць на падобныя заразныя захворванні, але могуць быць паслабленыя ад іншай хваробы альбо ад паразітаў, таму могуць уяўляць не толькі фізічную пагрозу, але і пагрозу ў якасці пераносчыка небяспечнага захворвання.

Асноўныя рэкамендацыі ўсяго дзве: трымацца воддаль на адлегласці 200—300 метраў і аператыўна паведаміць у адпаведныя службы. Неабходна як мага хутчэй злавіць жывёлу і выпусціць у лес, каб ёй не ствараць дыскамфорту, таму што ў стане стрэсу жывёла можа нанесці шкоду як сабе, так і людзям.

Застаецца толькі звярнуцца да кіроўцаў розных транспартных сродкаў і папярэдзіць, што ў гэты перыяд трэба быць вельмі ўважлівымі падчас паездак па трасах уздоўж буйных лясных масіваў. Маладыя жывёлы могуць выходзіць на дарогу, і наступствы ад такой сустрэчы прадказаць цяжка.

Вольга ПРАЛЮК